

References:

1. D'Aspremont J. *International Law as a Belief System* / J. D'Aspremont – Cambridge: Cambridge University Press 2018. – 154 p.
2. Austin J. *The Province of Jurisprudence Determined and The Uses of The Study of Jurisprudence with an Introduction by H.L.A. / J. Austin* – London: Weidemfeld and Nicolson 1954. – 396 p.
3. Hart H.L.A. *The Concept of Law* / H.L.A. Hart. – Oxford: Clarendon Press 1961. – 262 p.
4. Kelsen H. *Principles of International Law 2nd Edition revisited and edited by Robert W. Tucker / H. Kelsen* – New York: Holt, Rinehart and Winston 1967. – 602 p.
5. Talmon S. *Determining Customary International Law: The ICJ's Methodology between Induction, Deduction and Assertion*, EJIL 2015, no. 2, pp. 417–433.
6. Wittgenstein L. *Tractatus Logico-Philosophicus with an Introduction by Bertrand Russell / L. Wittgenstein* – London: Routledge & Kegan Paul 1960. – 207 p.

DOI <https://doi.org/10.36059/978-966-397-314-2-27>

ON SOME PECULIARITIES OF REGULATING THE RIGHTS AND FREEDOMS OF NATIONAL MINORITIES IN ROMANIA

ПРО ДЕЯКІ ОСОБЛИВОСТІ РЕГЛАМЕНТАЦІЇ ПРАВ ТА СВОБОД НАЦІОНАЛЬНИХ МЕНШИН У РУМУНІЇ

Toronchuk I. Zh.

*PhD in Law, Associate Professor,
Associate Professor at the Department
of International Law
and Comparative Law Studies
Yuriy Fedkovych Chernivtsi
National University
Chernivtsi, Ukraine*

Торончук І. Ж.

*кандидат юридичних наук, доцент,
доцент кафедри міжнародного
права та порівняльного
правознавства
Чернівецький національний
університет імені Юрія Федьковича
м. Чернівці, Україна*

Oksentii V. L.

*First-Year Student, Law Faculty
Yuriy Fedkovych Chernivtsi
National University
Chernivtsi, Ukraine*

Оксентій В. Л.

*студентка I курсу
юридичного факультету
Чернівецький національний
університет імені Юрія Федьковича
м. Чернівці, Україна*

В останнє десятиліття ХХ століття Румунія відновила міжвоєнну традицію культурних, політичних та економічних відносин із Заходом

відповідно до гасла: «...те, що добре для Європи, це також добре і для нас...» [1, с. 208]. Та сама ідея простежується у питаннях регламентації прав національних меншин. Підтвердженням цієї концепції є оперативність, з якою Румунія приєдналася до найважливіших інструментів міжнародно-правового регулювання питань щодо етнічних меншин, і закріплення їх у положеннях Конституції Румунії [2, с. 35].

Переважає більшість румунських науковців, досліджуючи правовий статус національних меншин, посиляється на критерії належності до національної меншини [3, с. 52], визначені у Рекомендації 1201/1993 Парламентської Асамблеї Ради Європи. Як впливає з конституційних норм і міжнародних договорів, -рафікованих Румунією, румунська держава належить до категорії тих держав, які визнають існування на своїй території національних меншин, зобов'язуючись захищати та підтримувати їхні права та свободи.

У статті 6 Конституції Румунії зазначено, що держава визнає і гарантує особам, які належать до національних меншин, право на збереження, розвиток і вираження своєї етнічної, культурної, мовної та релігійної самобутності [4]. Зазначені положення Основного Закону – деталізовані та визначені системою конституційних гарантій, що забезпечує їх ефективність, серед яких можна назвати:

- рівність громадян перед законом і органами державної влади (стаття 16 Конституції Румунії);

- законне представництво в Палаті депутатів організацій громадян, які належать до національних меншин і не отримали під час виборів необхідну кількість голосів для представництва у Парламенті (стаття 62, частина 2 Конституції Румунії);

- закріплення принципу місцевої автономії та принципу децентралізації та деконцентрації публічних послуг (стаття 120, частина 1 Конституції Румунії);

- визнання права на вивчення рідної мови та користуватися нею перед органами досудового розслідування (стаття 23, пункт 8 Конституції Румунії) та судом (стаття 128, пункт 2 Конституції Румунії);

- визнання права на навчання рідною мовою (стаття 32, частина 3 Конституції Румунії);

- гарантування права на об'єднання, у тому числі в політичні партії, без будь-яких етнічних обмежень (стаття 40, пункт 1 Конституції Румунії);

- забезпечення свободи релігійної освіти в державних школах, відповідно до вимог кожного культу (стаття 32, пункт 7 Конституції Румунії);

– обов'язковість тлумачення та застосування конституційних положень щодо прав і свобод громадян відповідно до Загальної декларації прав людини, пактів та інших договорів, учасницею яких є Румунія (стаття 20, пункт 1 Конституції Румунії);

– установлення пріоритету міжнародних нормативних актів над внутрішніми у разі наявності розбіжності між пактами або договорами про права людини, учасницею яких є Румунія, та внутрішніми законами (стаття 20 Конституції Румунії);

– регулювання органічним законом статусу національних меншин (ст. 73, п. 3 Конституції Румунії). Зауважимо, що такий закон ще не прийнятий румунським Парламентом.

Аналізуючи вищезазначені положення Основного Закону Румунії, можна дійти висновку, що румунський законодавець розглядає механізм захисту прав і свобод національних меншин як складову системи захисту прав людини, базуючись на принципі недискримінації.

На думку М. Белана, права осіб, які належать до національних меншин, на участь у державних справах разом з правом на освіту і правом користуватися рідною мовою, є одним із основних способів забезпечення фактичної рівності між громадянами Румунії [5, с. 23].

Зазначимо, що виборче законодавство Румунії зазнало як позитивних, так і негативних змін щодо представництва меншин. До прикладу, до негативних змін можна віднести запровадження (а згодом і збільшення до 5%) виборчих бар'єрів, а також установлення подвійних стандартів щодо подання кандидатур від організації меншин, представлених у парламенті [6, с. 21]. Так, через збільшення виборчого бар'єра після виборів 2000 року представники національних меншини зникли з багатьох місцевих рад і, за винятком угорців і німців, повністю з повітових рад. Серед позитивних аспектів виборчого законодавства найважливішими є спеціальні виборчі положення, які полегшують присутність меншин у різних комітетах при прийнятті рішень [7, с. 57].

Освітні права нацменшин у Румунії регулюються Законом про освіту (N.84/1995). За змістом цей закон повторює положення Конституції, де зазначені правові межі освітнього процесу національних меншин.

Нова редакція національного Закону про освіту від 10 січня 2011 року встановлює серед принципів, які регулюють доуніверситетську та вищу освіту, принцип визнання та гарантування особам, які належать до національних меншин, права на збереження, розвиток і вияв своєї етнічної, культурної, мовної та релігійної самобутності. Представники груп національних меншин мають право здобувати знання рідною мовою на всіх етапах навчання, вивчати літературу, традиції та історію свого народу.

Найбільш проблематичним у сфері забезпечення освітніх прав національних меншин є навчання ромів. Тому, поряд із іншими заходами урядом Румунії запроваджено систему квот для ромської меншини, що передбачає надання стипендій та додаткової підтримки ромським старшокласникам із малозабезпечених сімей, зниження прохідних балів при вступі до ВНЗ.

Досліджуючи мовні права національних меншин у Румунії, В. Ведіна зазначає, що такі права необхідно розглядати за межами реалізації цих прав та за функціями, що покладені на мови меншин у різних сферах. Авторка стверджує, що реалізація мовних прав здійснюється на основі двох принципів: територіальності та принципу особистої реалізації мовних прав [8, с. 90].

Принцип територіальності передбачає надання і просування мовних прав залежно від кількості носіїв мови національних меншин на певній адміністративній одиниці. Принцип особистої реалізації мовних прав не обмежений адміністративним розташуванням і реалізується представником національних меншин індивідуально. До прикладу: право щодо використання власних імен або право вибору конкретної мови навчання, яке зберігається за батьками (або законними представниками) учнів і може здійснюватися на всій території Румунії, незалежно від кількості носіїв мови на рівні адміністративної одиниці.

Отже, ефективна участь національних меншин у суспільному та політичному житті є невід'ємною складовою мирного і демократичного суспільства. Право на освіту, на використання рідної мови та на ефективну участь у громадській діяльності мають важливе значення для захисту та розвитку ідентичності національних меншин. Найважливіші виклики, з якими стикається румунська держава в законодавстві щодо прав меншин, пов'язані з доступом до механізмів реалізації їхніх основних прав і необхідністю прийняття закону про статус національних меншин.

Література:

1. Diaconu I. Minoritățile în dreptul internațional contemporan. Editura CN Beck. 2009. Pp. 206-211.
2. Drăganu T. Declarațiile de drepturi ale omului și repercusiunile lor în dreptul internațional public. Ed. Lumina Lex. București. 2019. Pp. 33-40.
3. Chiriță R. Săndescu Anca. Analiza actelor normative privind drepturile minorităților naționale în România. Salat Levente. Politici de integrare a minorităților naționale din România. Aspecte legale și instituționale într-o perspectivă comparată. Cluj-Napoca: Editura Fundației CRDE. 2008. Pp. 52-57.
4. Constituția României, republicată în M.Of. nr. 237 din 19 martie 2018.

5. Bălan M. Libertatea cuvântului și democrația combativă. Considerații privitoare la legea nr. 217 din 23 iulie 2015. Conferința 160 de ani de învățământ juridic ieșean. Iași. 2017. Pp. 23-29.

6. Fărcaș S. Forme de participare politică a minorităților naționale în contextul Uniunii Europene. Editura Lumen. Iași. 2014. Pp. 20-26.

7. Politici de integrare a minorităților naționale din România. Levente Salat (editor). Cluj-Napoca. Fundația CRDE. 2008. 272 p.

8. Vedina V. Dreptul minorităților naționale de a-și utiliza limba maternă în administrație potrivit Codului administrativ. Dreptul. 2020. № 1. Pp. 86-96.

DOI <https://doi.org/10.36059/978-966-397-314-2-28>

ON THE CLASSIFICATION OF ADMINISTRATIVE LEGAL RELATIONS IN THE FIELD OF SOCIAL PROTECTION OF PERSONS WITH DISABILITIES

ДО ПИТАННЯ ЩОДО КЛАСИФІКАЦІЇ АДМІНІСТРАТИВНИХ ПРАВОВІДНОСИН У СФЕРІ СОЦІАЛЬНОЇ ЗАЩИЩЕНОСТІ ОСІБ З ІНВАЛІДНІСТЮ

Fomichov K. S.

*Candidate of Law, Docent,
Doctoral at the Department of Law
and Law Enforcement
Volodymyr Vynnychenko Central
Ukrainian State University
Kropyvnytskyi, Ukraine*

Фомічов К. С.

*кандидат юридичних наук, доцент,
докторант кафедри права
та правоохоронної діяльності
Центральноукраїнський державний
університет
імені Володимира Винниченка
м. Кропивницький, Україна*

Приналежність будь-якої держави до когорти сучасних розвинених країн світу передбачає відповідність її національного законодавства та суспільного розвитку низці загально визнаних критеріїв, серед яких, поряд із такими як правова, демократична, незалежна держава, особливо важливим вбачається критерій соціальної держави. Всі ці критерії глибоко взаємопов'язані, і жодна така держава не може існувати повноцінно при відсутності або неналежному стані хоча б одного із них. Звичайно, в даному випадку мова не йде про держави з авторитарною формою правління.

Зазвичай під соціальною державою розуміють «... соціально орієнтовану державу, що визнає людину найвищою соціальною